

Joan Vives Ribó

Psicòleg de l'esport i del rendiment

Entrenador Superior de Basquetbol

Soci número 1304

<http://joanvives.wordpress.com>

METODOLOGIA I COMUNICACIÓ

IDEES I ACTIVITATS PER CONSTRUIR EQUIP

Amb aquest article iniciem una sèrie de 10 articles dedicats a la construcció d'equips. Ho farem des d'una perspectiva pràctica i aplicable per a tots els nivells, d'esport escolar a lligues professionals, presentant els conceptes que cal tenir en compte i ensenyant activitats o jocs útils per treballar els diferents processos presents dintre de la vida de l'equip.

1. CONCEPTES BÀSICS DEL CONCEPTE D'EQUIP: L'ESTRUCTURA

En aquest primer article de la sèrie volem parlar sobre l'**estructura** d'equip perquè és el concepte fonamental que està més relacionat amb la vida de l'equip. De fet, primer de tot hem de relativitzar el concepte de la "vida" que té un equip. Perquè si bé en categories inferiors l'estructura de l'equip es pot mantenir fàcilment any rere any, és cert que en equips professionals (o en els seus equips inferiors o vinculats) els canvis de jugadors són molt freqüents, no només de temporada en temporada, com era habitual fa uns anys, sinó enmig de la mateixa temporada. Això canvia la concepció del treball necessari per cohesionar l'equip. I tot i que nosaltres parlarem sobretot del treball que es fa en pretemporada, hem de tenir en compte que molts elements d'aquest treball també s'hauran d'aplicar quan l'equip pateixi un canvi de jugadors i es modifiqui l'estructura de l'equip.

Quan parlem d'estructura d'equip, parlem dels rols dintre de l'equip, dels subgrups que s'hi donen i de les normes que hi ha fixades.

Els rols poden ser formals o informals. Els **rols formals** són aquells que estan definits i tenen una funció concreta dins de l'equip. Tots els membres de l'equip tècnic tenen el seu rol formal perquè cadascun d'ells té assignada a priori una tasca i una responsabilitat concreta (entrenador, ajudant, "scouter", preparador físic, metge, fisioterapeuta, delegat, psicòleg...). I els jugadors també tenen un rol formal en el moment que se'ls assigna un lloc i una funció específica en la dinàmica del joc (base, escorta, aler, aler-pivot, pivot). També és un rol formal el capità, perquè un cop més és designat per l'equip o per l'entrenador amb unes funcions concretes.

Quan l'equip pateix un canvi en els seus rols formals pel fet que es reassignen tasques però no es canvien ni s'incorporen jugadors (un 2 que passa a ser un 1, per la lesió del base titular, per exemple), aquest canvi en l'estructura diguem-ne "esportiva" no acostuma a comportar molts efectes a nivell de dinàmica d'equip (la vida social de l'equip). Però això no vol dir que no vigilem què passa amb les relacions i amb les confiança dels jugadors derivades d'aquest canvi. La confiança entre els jugadors és un efecte en la dinàmica de l'equip que cal tenir en compte i revisar davant de qualsevol canvi en l'estructura.

Els canvis són més acusats quan hi ha noves incorporacions a l'equip enmig de la temporada (també per reincorporacions de lesionats d'alta durada). Aquests jugadors nous (o retornats) no tindran el temps ni les oportunitats que han tinguts els altres per adaptar-se, i segurament ho hauran de fer envoltats d'un ambient de certa urgència. Per això és important que l'entrenador tingui les eines adequades per accelerar aquest procés i assegurar-se que la seva integració (o reintegració) és adequada i positiva, i no només a nivell de joc.

A part dels rols formals, també hi ha els **rols informals**. Aquests són els que s'estableixen en qualsevol grup humà de forma espontània, degut a la personalitat de cadascú però també al seu paper dintre de l'equip, a la seva experiència i a les relacions que cadascú estableix en el si del grup. De rols formals en tenim de **positius** (el líder, el carismàtic, l'aglutinador, el qui dóna ambient al vestidor o fora de la pista, etc.), i és important saber aprofitar el paper que els juga-

dors amb aquest rol tenen dintre de la vida de l'equip. Però també hi ha rols informals que són **negatius**, i que cal saber controlar o reorientar per a que no perjudiquin l'equip (l'aïllat, l'egoista, el setciències, el crític, el negatiu, el pessimista, el sabotejador, el distractor, etc.). Quan un jugador amb un d'aquests rols té capacitat de liderar, l'entrenador ha de procurar fer canviar l'actitud del jugador, o bé desposseir-lo de la capacitat de lideratge, perquè sinó pot arrossegar l'equip cap allà on no ens interessa.

Quan hi ha canvis de jugadors en l'equip, hem d'observar quin rol informal va adquirint el nou jugador, vigilant de no potenciar un rol que no ens interessi, i a l'inrevés, de potenciar el que sí ens vagi bé per la vida de l'equip. Per altra banda, quan un jugador amb un rol informal molt positiu dintre de l'equip marxa, cal valorar si l'equip segueix necessitant allò intangible que aquest jugador aportava. En cas que sigui així, l'entrenador haurà de valorar si fitxar algú que porti també aquesta faceta, o si no és possible, si hi ha algun altre jugador a l'equip que pugui desenvolupar-la. A vegades no hi ha més remei que saber-se adaptar a l'absència d'aquell jugador i d'allò tan positiu que aportava.

Un altre concepte important en l'estructura dels equips són els **subgrups**. Els subgrups es poden formar de forma natural, per afinitat o amistat, per antiga coneixença (jugadors que havien coincidit abans), per nacionalitat, per edat, per idioma, per rol a la pista, pel fet de ser veïns o viure junts, per afinitat de les seves parelles, etc. Hi ha moltíssims factors que poden influir en la generació, el manteniment i la dissolució dels subgrups. Però igual que en els rols formals, hem de valorar si els subgrups que es creen són positius per l'equip, i per tant potenciar-los o mantenir-los, o bé són negatius, i per tant

buscar dissoldre'ls o que canviïn d'alguna forma. Al llarg de la sèrie d'articles anirem veient activitats i jocs que podem fer servir per potenciar afinitats i d'aquesta manera intentar influir en el dibuix dels subgrups dintre de l'equip.

L'últim concepte referent a l'estructura són les **normes** que regeixen l'activitat de l'equip. Aquestes normes poden ser implícites (per costum o per sentit comú) o explícites (comentades per l'entrenador o recollides en un reglament intern). Les normes marquen allò que els entrenadors volen que passi dintre de l'equip, a nivell de conducta i a nivell d'actitud. Per tant, tenir un bon sistema de normes (i amb les conseqüències si aquestes s'incomplixen) és bàsic per assegurar-se que l'equip funciona de forma adequada, dintre i fora de la pista, en entrenaments, partits i desplaçaments. En altres articles veurem quines activitats podem portar a terme relacionades amb aquest punt, de forma que l'establiment de normes i sancions sigui una cosa en la que els jugadors puguin participar-hi activament i d'aquesta manera aconseguir un millor compromís per part seva de cara a complir-les.

En aquest article hem repassat el "hardware" de l'equip, l'estructura. En el següent repassarem el "software", és a dir, les dinàmiques o processos canviants que cal tenir en compte dintre de l'equip per poder-los gestionar de la forma més convenient.